

Ćwiczenia transliteracji dawnego pisma

Digitale Schriftkunde to prowadzona przez Archiwa Państwowe Bawarii (Niemcy) platforma, gdzie każdy bez żadnych opłat może spróbować odczytać różnego rodzaju dokumenty i pisma z zasobu archiwów bawarskich.

Jest to wynik projektu prowadzonego w latach 2013-2014 przez m.in. przez archiwa: Amberg, Augsburg, Bamberg, Coburg, Landshut, Monachium, Norymberga oraz Würzburg.

Na podstawie prezentowanych przykładów można w łatwy sposób sprawdzić swoją umiejętność odczytywania pism od ósmego aż do dwudziestego stulecia.

W założeniu projekt ma wspierać badawczy – zarówno profesjonalistów, jak i hobbystów – korzystających z coraz szerszej oferty kopii materiałów dostępnych online.

Przejdź do strony projektu [*Digitale Schriftkunde*](#)

Akt zgonu (Sterbeurkunde)

Nr. 1.

C. 1.

Boblowitz am 9ten Januar 1882.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach _____

bekannt,

den Familiennamen Kasparius Czeczotka
geb. Kaske

wohnhaft zu Boblowitz

und zeigte an, daß Julius Czeczotka

Auff. Kaspar alt unangehöriger Religion,

wohnhaft zu Boblowitz

geboren zu Boblowitz

M
O
T
W
O
V
E
Der des Familiennamens Julius Czeczotka
geb. Kaspar Kaspar, der Angehörigen
zu Boblowitz

zu Boblowitz

am 7ten Januar

des Jahres tausend acht hundert achtzig und zwei

Konvention 8 um zwölf Uhr

verstorben sei

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben

Kasparius Czeczotka

Der Standesbeamte.

A. Koc.

AP Opole, Sterbe-Haupt-Register Standesamts
Boblowitz pro 1882, sygn. 45/793/0/2.5/77

TRANSLITERACJA

1

Nr. 1.

Boblowitz am 9ten Januar. 1882.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute, der Persönlichkeit nach

bekannt,

die Häuslerfrau Katharina Czeczotka

geb. Kaske

wohnhaft zu *Boblowitz*

und zeigte an, daß *Julius Czeczotka*

Acht Wochen alt evangelischer Religion,

wohnhaft zu *Boblowitz*

geboren zu *Boblowitz*

Sohn des Häuslers Wilhelm Czeczotka

und dessen Ehefrau, der Anzeigenden

zu Boblowitz

zu Boblowitz

am *siebenten Januar*

des Jahres tausend acht hundert *achtzig und zwei*

Vormittags um zwölf Uhr

verstorben sei.

Vorgelesen, genehmigt und *unterschrieben*

Katharine Czeczotka

Der Standesbeamte

Alker

TŁUMACZENIE

Nr 1

Boboluszki, dnia 9-tego stycznia 1882 roku.

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego zjawiała się dzisiaj, osobiście znana [urzędnikowi] chałupniczka Katharina Czeczotka z domu Kaske, zamieszkała w Boboluszkach i oświadczyła, że Julius Czeczotka, mający osiem tygodni, wyznania ewangelickiego, zamieszkały w Boboluszkach, urodzony w Boboluszkach, syn chałupnika Wilhelma Czeczotki i jego żony, składającej to zawiadomienie, z Boblowitz, w Boboluszkach w dniu siódmego stycznia roku tysiąc osiemset osiemdziesiątego drugiego rano o godzinie dwunastej zmarł.

Przeczytano, przyjęto i podpisano

Katharine Czeczotka [podpisując się popełniła zapewne błąd, tu: ‚z‘ wymawiamy jako ‚c‘]

Urządник stanu cywilnego

Alker

Akt małżeństwa (Heiratsurkunde)

Nr. 3

B.

Rosenberg am ziltf ten
April zju tausend acht hundert auft zig und zwaiz

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschienen heute zum Zweck der Eheschließung:

1. der kuizige Yhuizim Martin Andreas
Paprockij

der Persönlichkeit nach _____

be tannt,

Katholizker Religion, geboren den zauft tau
November des Jahres tausend acht hundert
auft zwanzig zu Bischdorf
Kreis Rosenberg, wohnhaft zu Rosenberg

Sohn des Kuizigylar Matthias Paprockij
und zaffen Yhuizim Johanna geborenen
Elaszi wohnhaft
zu Bischdorf

2. die kuizige Pauline Reyer

der Persönlichkeit nach _____

be tannt,

Katholizker Religion, geboren den zrittau
März des Jahres tausend acht hundert
zwin zwanzig zu Himmelwitz
Kreis Groß-Strochlitz, wohnhaft zu Rosenberg

Tochter des zu Himmelwitz verlebten Wirt
Hauptknecht Gustav Reyer und zaffen
zu Lobschütz verlebten Yhuizim Marie wohnhaft
zu geborenen Horietzky

AP Częstochowa, Heiraths – Neben Register des Königlich Preussischen, sygn. 8/258/0/2/36

TRANSLITERACJA

Rosenberg am eilften

April Ein tausend acht hundert achtzig und zwei.

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschienen heute zum Zweck der Eheschließung:

1. der *ledige Schneider Martin Andreas*

Paprotny

der Persönlichkeit nach

bekannt,

katholischer Religion, geboren den sechsten

November des Jahres tausend acht hundert

acht und fünfzig zu Bischdorf

Kreis Rosenberg, wohnhaft zu Rosenberg

Sohn des Auszügler Mathias Paprotny

und dessen Ehefrau Johanna gebornen

Gladys wohnhaft

zu Bischdorf

2. die *ledige Pauline Beyer*

der Persönlichkeit nach

bekannt,

katholischer Religion, geboren den dritten

Märzdes Jahres tausend acht hundert

neun und fünfzig zu Himmelwitz

Kreis Gross-Strehlitz, wohnhaft zu Rosenberg

Tochter des zu Himmelwitz verstorbenen Wirth-

schaftspector Gustav Beyer und dessen

zu Leobschütz verstorbenen Ehefrau Marie wohnhaft

zu gebornen Konietzny

6

Als Zeugen waren zugezogen und erschienen:

3. d. an Wirtswärmeister Leopold Andrei-
schek

der Persönlichkeit nach _____
_____ be kannt,
zwei und fünfzig Jahre alt, wohnhaft zu Rosenberg

4. d. an Wirtswärmeister Johann Krawak

der Persönlichkeit nach _____
_____ be kannt,
zwei und vierzig Jahre alt, wohnhaft zu Rosen-
berg

In Gegenwart der Zeugen richtete der Standesbeamte an die
Verlobten einzeln und nacheinander die Frage:
ob sie erklären, daß sie die Ehe mit einander eingehen wollen.
Die Verlobten beantworteten diese Frage bejahend und erfolgte hier-
auf der Ausdruck des Standesbeamten, daß er sie nunmehr kraft des
Gesetzes für rechtmäßig verbundene Eheleute erkläre.

Ich, Martin Andreas Paprotny an.
Königl. Kreis- u. Verlobungs- u. Trauungs-
amtsverwalter Pauline Meyer
zu Lebeschütz am 8. September 1880
geborenen Vinca Numa's Mari Clara
muntau.

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben.

Martin Paprotny
Pauline Paprotny geb. Meyer
Leopold Andreischek
Johann Krawak

Der Standesbeamte.

Meyer

Die Uebereinstimmung mit dem Haupt-Register beglaubigt.

Rosenberg am 11ten April 1882.

Der Standesbeamte.

Meyer

AP Częstochowa, Heiraths – Neben
Register des Königlich Preussischen
Standesamts, sygn. 8/258/0/2/36

6

Als Zeugen waren zugezogen und erschienen:

3. *der Schneidermeister Leopold Andri-
schok*

der Persönlichkeit nach

bekannt,

zwei und fünfzig Jahre alt, wohnhaft zu Rosenberg

4. *der Schuhmachermeister Johann Nowak*

der Persönlichkeit nach

bekannt,

zwei und vierzig Jahre alt, wohnhaft zu Rosen-

berg

In Gegenwart der Zeugen richtete der Standesbeamte an die

Verlobten einzeln und nacheinander die Frage:

ob sie erklären, daß sie die Ehe mit einander eingehen wollen.

Die Verlobten beantworteten diese Frage bejahend und erfolgte hier-

auf der Ausspruch des Standesbeamten, daß er sie nunmehr kraft des

Gesetzes für rechtmäßig verbundene Eheleute erkläre.

Der Martin Andreas Paprotny er-

klärt, daß er die Vaterschaft zu dem von

der unverehelichten Pauline Beyer

zu Leobschütz am 8ten September 1881

geborene Kinde Namens Marie Clara

Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben.

Martin Paprotny

Pauline Paprotny geb. Beyer

Leopold Andrischok

Johann Nowak

Der Standesbeamte

Kodron

Die Uebereinstimmung mit dem Haupt-Register beglaubigt

Rosenberg am 11ten April 1882.

Der Standesneamte

[Kodron]

TŁUMACZENIE

5 [paginacja]

Nr. 3.

Olesno dnia jedenastego kwietnia tysiąc osiemset osiemdziesiątego drugiego.

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego zjawili się dzisiaj w celu zawarcia związku małżeńskiego:

1. stanu wolnego krawiec Martin Andreas Paprotny, znany osobiście [urzędnikowi], wyznania katolickiego, urodzony szóstego listopada roku tysiąc osiemset pięćdziesiątego w Biskupicach, powiat Olesno, zamieszkały w Oleśnie syn wycuźnika Matiasa Paprotnego i jego żony Johanny z domu Gładys, zamieszkałych w Biskupicach
2. stanu wolnego Pauline Beyer, znana osobiście [urzędnikowi], wyznania katolickiego, urodzona trzeciego marca roku tysiąc osiemset pięćdziesiątego dziewiątego w Jemielnicy, powiat Strzelce Opolskie, zamieszkała w Oleśnie córka zmarłego inspektora gospodarstwa (nadzorcy, ekonomy) Gustava Beyera i jego w Głubczycach zmarłej żony Marii z domu Konietzny

6 [paginacja]

Jako świadkowie zostali sprowadzeni i zjawili się:

3. mistrz krawiecki Leopold Andrischok , znany osobiście [urzędnikowi], wyznania katolickiego, w wieku pięćdziesięciu dwóch lat, zamieszkały w Oleśnie
4. mistrz szewski Johann Nowak , znany osobiście [urzędnikowi], wyznania katolickiego, w wieku czterdziestu dwóch lat, zamieszkały w Oleśnie

W obecności świadków urzędnik stanu cywilnego zwrócił się do narzeczonych, każdego z osobna, po kolei z pytaniem: czy oświadczają, że chcą zawrzeć ze sobą związek małżeński. Narzeczeni odpowiedzieli twierdząco na to pytanie, po czym nastąpiło orzeczenie urzędnika stanu cywilnego, że niniejszym na mocy prawa oświadcza on, że zgodnie z prawem są małżeństwem.

Martin Paprotny oświadczył, że uznaje ojcostwo urodzonego 8go września 1881 przez niezamężną Pauline Beyer dziecka o imieniu Marie Clara.

Przeczytano, przyjęto i podpisano

Martin Paprotny, Pauline Paprotny z domu Beyer, Leopold Andrischok, Johann Nowak

Urządник stanu cywilnego

Kodron

Zgodność z rejestrem głównym poświadczono

Olesno dnia 11go kwietnia 1882

Urządник stanu cywilnego

[Kodron]

Akt urodzenia (Geburtsurkunde)

N° 1.

1 ^{A.}
1

Bauerwitz am 4. Junius 1875

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute,

der Person nach _____

er kannt

von Kaufmann Johann Thoruppa
wohnhaft zu Zülchowitz

Katholisch Religion

und zeigte an, daß von der Johanna Thoruppa geb.
Götz seiner Ehefrau

Katholisch Religion

wohnhaft bei ihm

zu Zülchowitz in seiner Wohnung

am 11. ten Junius

des Jahres tausend acht hundert siebenzig und fünf

IM M A S S I N O T W O W E 11 1/2 Uhr

ein Kind männlichen Geschlechts geboren worden sei, welches

Vornamen Emanuel

erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und

Johann Thoruppa
Johann Thoruppa.

Der Standesbeamte.

Seidel
Seidel.

TRANSLITERACJA

A.

1 [paginacja strony, naniesiona przez archiwistę]

No. 1. [numer aktu w rejestrze]

Bauerwitz am 4. Januar 1875

Vor dem unterzeichneten Standesbeamten erschien heute,

der Person nach

bekannt

den Bahnwärter Johann Skoruppa

wohnhaft zu Zülkowitz

katholischer Religion

und zeigte an, daß von der *Johanna Skoruppa geb.*

Götz seiner Ehefrau

katholischer Religion

wohnhaft bei ihm

zu Zülkowitz in seinen Wohnung

am ersten Januar

des Jahres tausend acht hundert siebenzig und *fünf*

Vormittags um elf Uhr

ein Kind *männlichen* Geschlechts geboren sei, welches

Vornamen *Emanuel*

erhalten habe

Vorgelesen, genehmigt und

unterschrieben

Johann Skoruppa

Der Standesbeamte

TŁUMACZENIE

Baborów, dnia 4 stycznia 1875 r.

Przed niżej podpisanym urzędnikiem stanu cywilnego zjawił się, znany osobiście dróżnik Johann Skoruppa, zamieszkały w Sułkowie, wyznania katolickiego i oświadczył, że przez Joannę Skoruppa z domu Götz, jego żonę, zamieszkałą wraz z nim w Sułkowie, w jego mieszkaniu, w dniu pierwszego stycznia roku tysiąc osiemset siedemdziesiątego piątego rano o godzinie jedenastej, zostało zrodzone dziecko płci męskiej, które otrzymało imię Emanuel.

Przeczytano, zatwierdzono i podpisano

Johann Skoruppa

Urzędnik stanu cywilnego

Seidel

Uwagi

1. Pismo niemieckie (kurrenta, neogotyck) przeplata się z antykwą, czasem nawet w tym samym wyrazie. Antykwą występuje – zgodnie z zasadą – w wyrazach obcojęzycznych (tj. nieniemieckich) oraz nazwach własnych (np. Bauerwitz). Często imię – zwykle typowo niemieckie – zapisywano kurrentą, a nazwisko – antykwą. W tym akcie jednak zarówno imię jak i nazwisko pisane są antykwą (np. Johanna Skoruppa).
2. Bardzo często odręczne podpisy, jeśli w ogóle są możliwe do odczytania, pisane są antykwą (np. Johann Skoruppa, Seidel)
3. Formuła „*Vorgelesen, genehmigt und unterschrieben*“ (czasem w postaci skrótu V.g.u) występuje zawsze w tego rodzaju dokumentach oraz bardzo często pod tekstem protokołu. Na co warto zwrócić uwagę, to fakt, że akta stanu cywilnego tylko pierwsze dwa człony miały w formularzu, ponieważ niezawsze składający oświadczenie potrafił się podpisać. W takim wypadku formuła kończyła się słowami „mit eigenhändigen Zeichen versehen (oraz opatrzone własnoręcznymi znakami), zwyczajowo – krzyżykami.